

Timbre de la vocal del morfema dels femenins plurals

(ALDC, I, 8. Les arrugues, 14. Les celles, 16. Les pestanyes)

En el segment final del llatí -AS, la *a*, travada per la *s*, va tancar-se en [e] a l'època preliterària a tot el domini lingüístic; i, així, CAUSAS > *cos[e]s*, DOM(I)NAS > *don[e]s*, tret de l'àrea ribagoçana, on es va mantenir [-as], com en aragonès i castellà, i de l'alguerès, on [-as] és resultat del pas de la vocal àtona [ə] > [a], per contacte amb el sard. A partir del s. XIII, en cat. oriental té lloc la neutralització de [e] àtona i, així, [-es] esdevé [-əs]; la isoglossa [-es]/[-əs] separa d'una manera força nítida el català occidental del

català oriental: dues localitats de frontera, Santa Coloma de Queralt (58) i Sant Llorenç de Morunys (103), presenten alternança de formes. D'altra banda, el punt 76 (Sineu) articula [-es] quan la vocal està en contacte amb una palatal (*pipell[es]*), aspecte que no queda consignat en el mapa. En general, queda palès el caràcter més innovador del cat. oriental enfront del més conservador del cat. occidental; tanmateix, els parlars de la Franja i de l'Alguer han estat condicionats pels adstrats aragonès i sard respectivament.

